

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisha
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franco.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10—K
pol leta . . . . . 5—
četrt leta 2-50
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisha
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Zveza slovanskega učiteljstva v Avstriji.

Dne 22. prosinca t. l. so se sešli zastopniki slovanskega in nemškega učiteljstva na Dunaju, da se dogovore glede akcije, kako pričeti v državnem parlamentu s končno ureditvijo učiteljskih plač. Zvezo slovanskega učiteljstva je zastopal samo tajnik Hajný, ker predsednik Josip Černý, ki je po težki operaciji še v položaju rekonvalescenta, ne prenese težkoč dolgega potovanja, Deutsch-österreichischer Lehrerbund je zastopalo celo predsedstvo.

Tajnik D. öster. Lehrerbunda, tov. Freinger, je natančno obrazložil smoter in razsežnost skupne akcije vsega učiteljstva v državi, obenem tudi taktiko, po kateri naj bi se delo nadaljevalo. Tajnik Zveze je poročal o korakih, ki so se dosedaj od strani Zveze storili v tem oziru, o ukrepih Zvezinega odbora v Mariboru v vel. srpanu in Zvezinega predsedstva na sestanku na Dunaju v prosincu. Deputacija slovanskega učiteljstva, ki je v jeseni v parlamentu predložila zahteve učiteljstva poslancem različnih slovanskih strank in narodnosti, je dobila ta vtisk, da bi se mnogim poslancem sonacija deželnih financ na ta način, da prevzame država 50% stroškov za ljudsko šolstvo, ne zdela dobrodošla, in da bi v tem videli nevarnost za deželno autonomijo, da si pravzaprav v resnici v šolstvu nobene autonomije ni, razen če bi se tako hotelo nazivati pravico in dolžnost dežel, da vzdržujejo šole, zakaj niti v teh slučajih, če gre za ustanavljanje novih šol, nimajo dežele polne autonomije. Nadalje so izrekli poslanci čeških dežel bojazen, da bi morale aktivne dežele doplačevati za pasivne; osobito agrarni poslanci Udržal in Staněk sta trdila, da bi morale češke

dežele, kjer se mora razvoj ljudskega šolstva smatrati skoro za dokončan, doplačevati za šolstvo v onih deželah, v katerih se nahaja ljudsko šolstvo v bednem stanju in bi se zdaj oprijele dane prilike in bi si zgradile svoje šolstvo za naš denar. Na podlagi teh razgovorov je bila sanačna zahteva registrirana v tem smislu, da bi država nagradila deželam 50% učiteljskih plač.

Predsednik D. öster. Lehrerbunda Strelb je sporočil, da je nemško učiteljstvo že izvršilo podobno politično akcijo, kakršno pripravlja slov. učiteljstvo. Nemško učiteljstvo nikakor ne misli s svojo akcijo škodovati deželni autonomiji, je iz narodnostnih razlogov odločno proti poddržavljenju ljudskega šolstva in je v peticijah glede ureditve gmotnega položaja, podanih državnemu zboru, izrečno zahtevalo, da se ohrani dosedanj pravni položaj. Želeli bi si, da bi se Zveza vrnila zopet k prvotni sanačni formuli, da bi država plačala 50% vseh stroškov za šolstvo.

Hajný je prepričan, da ta sanačna formula ni nobena ovira obojestranskega sporazumljenja. S tem nočemo poslancem ničesar predpisovati, na njih bo leželo, da sami najdejo primeren način za sanacijo, mi hočemo samo naznačiti, na kak način bi se moglo ozdraviti deželno gospodarstvo. In če bi v tej zadevi postavili tudi različne zahteve, ne moglo bi to ovirati celotne akcije, razen da bi se s tem prišlo vokom mogočemu dlakoceptstvu od strani nam sovražnih ljudi, in ker so Nemci že prej podali peticije s takim besedilom, proglašajo kot pooblaščenec Zveze, da besedilo peticije Slov. Zveze primerno priredi.

Tov. Freinger pouči tajnika Zveze, kako je nemška državnozborna delegacija ustanovila poseben odbor za ureditev učiteljskih plač, ki je sprejel med se tudi dva učitelja kot pozna-

valca, namreč predsednika in tajnika Lehrerbunda in prigovarja, da bi poskrbela tudi Slov. Zveza za podobno institucijo.

Zaveza avstr. jugoslovanskih učitelj. društev je podala D. öst. Lehrerbundu predlog, da bi se ustanovil permanentni državni odbor za skupne učiteljske zadeve. Hajný ne vidi za zdaj potrebe ustanovitve takega odbora: imamo dve mogočni učiteljski organizaciji, Zvezo in Lehrerbund, v katerih je združeno skoro vse učiteljstvo v državi, razen malega števila Rumunov in Italijanov; odbora teh korporacij sta lahko v vednem stiku in se moreta sniti vedno, kadar je treba. Hajný vpraša, jeli morda ta predlog isti, kakor oni, ki mu ga je poslala Zveza jugoslov. učit. društev, s katerim pozivlja baje po navodilu spodnjeavstrijskega Landeslehrerverbanda — deželna osrednja društva, da ustanove pravni odbor za varstvo učiteljstva v celih državi brez ozira na narodnost in veroizpoved. Hajnemu se zdi ta predlog sumljiv: zakaj se je spodnjeavstrijski Landeslehrerverband obrnil na Zvezo in do svoje osrednje organizacije D. öst. Lehrerbunda? Dobi pojasnilo, da je to društvo klerikalnih učiteljev iz spodnje Avstrije. Tajnik Lehrerbunda bo poročal tajniku Zveze o vseh važnih stvareh, ko se snide državni zbor.

Parlament se je sešel in začel je delati: dovolil je rekrute in pričelo se je s prvim čitanjem znanih finančnih predlogov ministra Bilinskoga. Zveza je pripravila vseslovansko petično akcijo; za Češko, Moravsko in Šlezijo je dala natisniti peticije v enakem besedilu. Podpisane peticije naj se po Veliki noči, kakor hitro prične državni zbor zasedati, pošljejo na Dunaj poslancu dotičnega okraja. Če bo mogoče oddati peticijo, podpisano od predsedstva društva, poslancu osebno, pošljite k njemu deputacijo, informujte ga in prosite ga, da peticije ne samo

poča, ampak da tudi vse potrebno stori v svojem klubu, da klub tudi v plenarni seji naše peticije vzame v pretres, da zavzame napram njim gotovo stališče, da o teh razmotritvah izdajo tudi komuniké, čegar besedilo naj se vam sporoči. Gg. poslancem povejte, da nikakor ne vstrajamo pri tem, da bi se sanacija deželnih financ morala izvršiti v tem smislu, kakor se označuje v peticijah; kakor je bilo že zgoraj povedano, na zbornici s a m i b o l e ž e e, da napravi ugodno formulo za sanacijo.

Nemško učiteljstvo vpliva v enakem smislu na svoje poslance. Deputacija nemških učiteljev iz Češkega, v kateri so bili zastopani deželni poslanci Lipka, Leger in vodja Pobl iz Smičova, je bila v zadevi ureditve učiteljskih plač v četrtek 10. sušca na Dunaju. Po državnem poslancu Pachru je bila predstavljena ministru pouka in ministrskemu predsedniku. Baron Bienerth je izjavil deputaciji, da smatra zahtevo učiteljev, da se jih postavi na enak nivo z državnimi uradniki od 11.—8. činovnega razreda, za popolnoma opravičeno in da v tem smislu stori rad vse, kar bo le v njegovi moči. Zveza nemških poslancev iz Češkega je sprejela deputacijo v ta namen sklicani plenarni seji, da bi slišala njene želje in informacije in je imela z njimi nekolikourni razgovor.

Nemško-nacionalni poslanci so predlagali v zbornici izpremembo § 55. drž. šol. zak., kar je bilo odstopljeno šolskemu odseku. Na njih bo zdaj leželo, da ne pripuste, da stvar izgine pri odseku v prahu.

Za referenta proračunskega odseka je bil izvoljen poslanec Staněk. Deputacija Zveze slov. učit., v kateri sta bila tajnik in tov. Kirinčić iz Dalmacije v sredo dne 16. sušca, je prišla v zbornico, da bi opozorila poslanca Staněka

LISTEK.

Pisma iz onstran groba.

Piše pokojni Afron Voljniš, priobčuje Florijan Švon.

XI.

Kdor ni nič, na potu ni nikomur. Askere.

Ti dvomiš, da je v prirodi mogoča tvarina, ki bi bila neizčrpana nositeljica vseмирskih dejanj. Ko bi bil pred davnim časom kdo Tebi pripovedoval o x o n žarkih, o ionih in elektronih, bi bil Ti ravno tako zmajeval z glavo, kakor maješ sedaj, ko čitaš moja pisma. Kdor je zrel, da razglablja in se poglubi vase, ta ne najde v sebi samo x in n žarkov, ampak še mnogo drugih višjih vzvišenjih pojavov prirodnih sil — najde sebe samega.

Nositeljica vseh naših dejanj, ki se jih zavedamo, je tvarina, katero zovejo francoski učenjaki perispriti ali perispritalni fluid in ki ga je Mesmer nazival živalski magnetizem, dr. Reichenbach od in angleški učenjak dr. Crookes psihiška sila.

Od je eteriška tvarina, jako razrejena, ki se v zgoščenem stanu celo lahko fotografira. Ta poizkus se je faktično posrečil francoskemu polkovniku in ravnateljju pariške politehnike de Rohasu.

Od ali psihiška sila se lahko konstatuje pri vsakem človeku. Ona izseva iz vsakega živega človeka ter je polarizovana kakor navaden mineralni magnetizem. Desna stran, oziroma desna roka je odpozitivna in iz nje izseva od v modrikasti barvi. Nasprotna je leva roka odnegativna in iz nje izseva perispritalni fluid v rdečkasti barvi. Psihiška sila je vrhatega še popolnoma individualna, to je, v vsakem bitju je od karakteristični znak dotičnega bitja. Karakteristika teženj posameznega bitja izseva v psihiški sili v raznovrstnih barvah; te so: modro, rdeče, rumeno, zeleno, sivo itd. Po barvah psihiške sile se pozna značaj dotičnega bitja.

S proučevanjem oča se bavijo z uspehom posebno francoski učenjaki: Adm Curie, Bequerell, Charpentier in Blondlof. Ako pa Ti misliš, da ni to vse skup nič, Ti odgovorim z Askercem: „Kdor ni nič, na potu ni nikomur.“

Vsako posamezno bitje je torej takorekoč svet v sebi, ki se razvija in popolnjuje iz sebe vase. Tako se popolnjuje tudi človek. Pisal sem Ti, da je bila zame smrt, ko sem umrl, le rojstvo v nov pojav. Ti si zmajal z glavo in si mislil z nasmehom na ustnih: „Priatelj, dokaži!“

Dokaz ta lahko najdeš, ako proučuješ zopet pojav perisprita.

Prej sem omenil, da izseva iz človeškega živega telesa psihična sila in izsevajo drugi z

svetlobni trakovi. Nasprotno ne izsevajo iz mrtvega telesa, ker ga je zapustila psiha. Ta proces nazivljemo smrt. Izvršil se je na popolnoma enostaven način.

Iz zemeljskega telesa se je namreč ločila nerazrušljiva, neminljiva, vedno se izpopolnjujoča zavedna in sebe samozavedna monada v drug nji prikladni tostrani svet. Odnesla pa je ta življenjska monada vse vtiske iz prvotnega sveta, ki jih je potom izkušenj pridobila, in v nji je ostal značaj prejšnjega bitja z vsemi lastnostmi dobrili in slabih nagonov. To je njena imovina. Od je oni agens, ki se še celo pri živem telesu more za nekaj časa eksteriorizovati, to je izločiti iz človeškega telesa. Prej omenjenemu francoskemu učenjaku se je posrečilo, da je proizvel ta poizkus.

Ta agens se nazivlje tudi astralno telo, ki se ga zavedamo mi prebivalci tostran groba.

Perispriti je podoben fonografu, ki zapiše vase vse vtiske zunanjega sveta in jih potem daje subjektu bitja, da jih proučuje. Ker je človeški spomin ustanovljen, se zamore sklepati, da je perispriti trajen, ker iz njega more vsak čas duh čitati kakor v odprti knjigi vse življenjske dogodke. Ko bi ne bil perispriti trajen, bi se človek tudi spominjati ne mogel. Čemu bi bilo življenje v prirodi, če bi si ne bila ustvarila priroda knjige, v katero bi zapisovala vse čine vesolnega vseмира? In ta življenjska knjiga prirode je priroda sama, v ka-

teri se doigravajo vedno novi dogodki. Iz nje pa čita vsako posamezno bitje ne samo svojih činov, ampak vsa dejanja vesolnega vesolstva. Iz nje proučuje posameznik in vesolstvo vseobsegajočo večno pravico. VEDI, dragi Švon, da je ta knjiga, ki je Vam odprta le v snovi, za nas odprta listina, iz katere mi čitamo zgodovino davno prošlih pravekov. In čemu bi bila knjiga, ko bi ne bilo čitateljev?

Napišem Ti le kratko nekatere dogodke, ki sem jih videl v knjigi življenja. Torej poslušaj!

Ko sem se pred nedavnim časom izprehajal po tostranih daljah, sem si zaželel videti svojega učenika, starega Amanata. Kako sem se začudil, ko sem v hipu trdne volje, da ga vidim, preletel z brzino misli v žarne dalje, kjer sem našel Amanata, sedečega pod gigant-sko palmo.

„Na zdar, učenik,“ ga pozdravim nekako bojazljivo. „Dobro došel, Afron!“ odgovori on in nadaljuje: „Slutim Tvoje misli in veseli me, da težiš za spoznavanjem stvarstva. Glej, v vsemiru je odtisnjena zgodovina davnih pravekov in rad ustrežem Tvoji želji. Odprem Ti knjigo življenja, iz katere črpaj spoznanje večnih zakonov. Ti si še mlad in neuk, zato sledi mojim mislim! Povedem Te v one kraje, ki si jih preletel, ne da bi se bil zavedal odtotnega življenja, ko si vstopil v to deželo svobode in enakopravnosti.“

